משניות מבוארות מסכת כלים פרק י

הכלל בצמיד פתיל שצריך להיות מוכפה ומודבק **ב) במה מקיפים** במה סותמין אין כלי מן המדבקן הכפוי על פי הכלי, **בסיד**, **או ובגבפסים** מין סיד שהוא יותר לבן מסיד, **בזפת בשעוה, בטיט ובצואה, בחמר ובחרסים**, בתרשת חרסים שלשין אותן במים, **ובכל דבר המתמרח**, כגון מיני השרף וליעוסות **ב** במה מקיפים, בסיד, ובגבפסים, בזפת, ובשעוה, בטיט, ובצואה, בחמר, ובחרסים, ובכל דבר המתמרח. אין מקיפים לא בבעבע, ולא בעוברת, מפני שהוא פתיל ואינו צמיד. אין מקיפין לא בדבלה שמנה, לא בבצק שנלוש במי פרות, שלא יביאנו לידי פסול. ואם הקיף, הציל: **ג** מגופת החבית המחולחלת ואינה נשמטת, רבי יהודה אומר מצלת. וחכמים אומרים, אינה מצלת. היה בית אצבע שלה שוקע בתוכה, השערן בתוכה, החבית מטאמה. השערן בחבית, אכלין שבתוכה טמאים: **ד** הכדורי והפגרת של גמי שנתנן על פי החבית, אם מרח מן הצדדין, לא הציל, עד שיטרח מלמעלן ומלמטן. וכן במטלית של בגד. היתה של ניר או של עור וקשרה במשיחה, אם מרח מן הצדדין, הציל: **ה** חבית שנתקלפה והזפת שלה עודדת, וכן קבורות שהן מרחן עם השפה, רבי יהודה אומר, אינם מצילין. וחכמים אומרים, מצילין: **ו** חבית שנפקה בזמורה, שמרים, הציל וה. פקקה בזמורה, עד שיטרח מן הצדדים. היו שתים, עד שיטרח מן הצדדין ובין זמורה לחברתה. נסר שהוא נתון על פי התנור, אם מרח מן הצדדין, הציל. היו שנים, עד שיטרח מן הצדדין ובין נסר לחברו. שעאן בסינין אז בשבמנין. אינו צריך למרח מן האמצע: **ז** תנור שן ותנור הרחב שעל פי הישן, נטל הישן וסרידה נובלת, הכל טמא. ואם לאו, הכל טהור. חדש בתוך הישן וסרידה על פי הישן, אם אין בין חדש לסרידה פותח טפח, כל שבחדש טהור: **ח** לפסין זו בתוך זו ושפותתיהן שוות, השערן בעליונה טהור: **ט** אם גם מרח מן הצדדין, הציל. דהני צמיד פתיל, ואין צריך מעלן ומלמטן. דלא הני חלולים. **ח) הבית** של חרס שנתקלפה, נטל חלק מן החרס מבחוץ, והזפת שלה עודדת. שנשאר מן הזפת, **ובן קבורות** של מרוץ, הקנמים בעל חרס שעשמים מן מרץ, והוא שמן דגים, **שנפקן עם השפה**, שכפה אותם בבפסים. **הרי הן טהורים**, אבל אם שמנם הצמיד פתיל בחוטו, וכתיב (במדבר יט, טו) "צמיד פתיל עליו" ולא חוטו: **ט) חבית מצלין**, דדרשא "צמיד פתיל עליו" ולא כפוי על פיו (תוספות ישראל). **ו) חבית** המקפקפת צמיד פתיל, **שנקבה** מצדה, **וסתומה שמרים, הציל**ו. וזאי קתמא דרבנן דסברי צמיד פתיל גם מבפנים. **פקקה בזמורה**, אינו מציל **עד שיטרח מן הצדדין**. **היו שתים** זמורות. **עד שיטרח מן הצדדין, ובין זמורה לחברתה. נסר** פשוטי כלי **על שהוא נתון על פי התנור, אם מרח מן הצדדין, הציל. היו שנים** שני נסרים, כל אחת מכסה

על חלק מהתנור. **עד שיטרח מן הצדדין ובין נסר לחברו. שעאן בסינין** שנתן בין נסר לנסר קלפות דקות מעין הסקינה, **הרמבמ"ן** מפרש שעין בנסרמים בסמרמים של ענ, **או בשגמין**, קלפות של עץ הנקרא שגמנון, ורמב"ן פרש שלפפי אותם בעץ שגמנין, והוא מין גמי, **אינו צריך למרח מן האמצע**. של הנסרים. לשון הרמב"ם בפירושו: הנה יתבאר בפרק יב מאהלות שתנור חדש נעשה אחל בפני הטבאה, ואולם תנור ישן שהסך לאפות בו שפגין, דינו כדין שאר הכלים שמביאין את הטבאה, ואינו חוצינין, ושם יתבאר שהאהל מציל מה שתחתיו ולא יצינרו לצמיד פתיל, אבל מעיל בכסוי.

ז) תנור ישן שמנעא בתוך תנור **החדש, שלא הסך ואינו מקבל** טמאה, **וסרידה** ערבה קטנה שהרחתום משתמש בה ללחם ואין לה בית קבול, ורמב"ם פרש שהיא לוח של חרס נקובה מעשה רשת **על פי** תנור הישן, **הישן** ממרחת בטיט, נמצא שאין כאן צמיד פתיל, **הכל** טמאה בבית, **אם לא** תנור הישן **וסרידה נטלה**, הרי שאינה נסמכת על החדש, **הכל טמא**, החדש מפני שאינו מכסה, והישן מפני שאין הסרידה ממרחת ואינה צמיד פתיל, **ואם לאו**, אלא שאפילו יטל תנור הישן יהא נסמך על החדש, **הכל טהור**, דהסרידה הוי כאהל על החדש, וקל המציל משום אהל אין צריך לצמיד פתיל, ומסמיכא לא נטמא מה שבחוטו. אם תנור חדש **בתוך הישן וסרידה על פי הישן, אם אין בין חדש לסרידה פותח טפח, כל שבחדש טהור**, דהני בין הכסוי שעל הישן לשפה של התנור החדש, כל מה שבחדש, **טהור**. דהני כאלו סרידה ממאהלת על החדש, ואם יש פותח טפח הסרידה אינה מחברת לחדש. **ח) לפסין** קדרות של חרס שמכשלין בהן, שהיו מנחין **זו בתוך זו ושפותתיהן שוות**, שאין שפת האחת גבוהה מחברתה, **השערן בעליונה**. בפנימית **או בתחתונה, היא טמאה הכלי טהורות**. אם השערן בעליונה אוכלין שבתחתונה טהורות. דכתיב (ויקרא יא, לב): "אשר יפול מהם על תוכו" ולא אל תוך תוכו, והשערן שנמצא בעליונה, תוך תוכו של תחתונה היא, ואם השערן בתחתונה לא נטמאו אכלין שבעליונה, דכתיב (שם): "כל אשר בתוכו יטמא", ולא בתוך תוכו. **היו** הקדרות נקובין **בכוס משקה**, דזהו שעונין להיטהר כיון שעשויין "למשקין" ולאכלים, מטילין אותן לחומרא בכוס משקה, **השערן בעליונה, כלן טמאות**, דהשכינן כאלו השערן עקר בכל כלי וכלי. **ואם השערן בתחתונה, היא טמאה הכלי טהורות**, דהאומרא אמרינן דהני כלי המקבל טמאה, **וכלן טהורות**, דאין בתחתונה כנגדן דרך שליה, ודזקא אדם וכלים, אבל אם בתחתונה אכלין ומשקין בתוכו, כלי מטאמין מאויר כלי חרס, כיון שלא מרח הנקב. ואם **השערן בעליונה והתחתונה עודפת** על העליונה, **שפפת התחתונה** בגבה מהעליונה, **היא והתחתונה טמאה**, דכמנח בתוך התחתונה דמי, כיון שעודפת, ובקדרות שלמין מיירי, אבל האמעצית טהורה, דאין כלי מטמא בעוור כלי חרס. ואם נמצא שערן **בעליונה, והתחתונה עודפת** על העליונה, **כל שיש בה** משקה **טופס**, שמרטיב היד שתנע בהן, **טמאה**, הינו אפילו אמעצית שאינה עודפת אם יש בה משקה טופס נטמאו המשקין מאויר כלי חרס כדפרשנו גבי נקב, וחוזרת ומטמאה לכלי אמעצית.

משניות מבוארות מסכת כלים פרק יא

המסמרות, שידוע שנעשו מכלים טמאין הכלים הנעשין מהם, **דתישין** שמא מכלים טמאים באו. אבל עשה כלים **מן המסמרות**, שאין ידוע שם נעשו מכלים או מן העשבים, **בית שמאי מטמאין** בזדונן הני אינו כלים שבאו מכלים, גם טמאים, **ובית הלל מטהרין**, דסבר לא בזדונן, אלא אתקשא בית שמאי מודו.

פרק יא א כלי מתכות, בשוטיהן ומקבליהן טמאין. נשברו, **טהרו**. חזר ונעשה מהן **כלי, חזרו לטמאתן הישנה**, דהכמים גזרו על כלי מתכות שלא יקבל טמאה, ונעשה מהן כלים, שיחזרו לטמאתן גזרה שמא יאמר כשם שמיכרתן מטהרתן ואין צריכין הערב שמש, כך טבילתן מטהרתן ואין צריכין הערב שמש, ואתו למעבד תרומה וקדשים בכלים שלא הערב שמשן, ולמה לא גזרו שיצטרכו הערב שמש, כי שמא יטמאו בטמאה מת ואינו צריכין הזאה שלישי ושביעי. **רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא לכל טמאה אמרו** שחזרו לטמאתן הישנה, **אלא לטמאת הנפש**, דקבר הטעם שגזרו על כלי מתכות, כדי שלא תשתכח תורת מי חטאת, שאין לך אדם שממתין שבעה ימים אלא שוכרן מיד רושה אותן חדשים, ולכך לא גזרו אלא בטמאת הנפש בלבד. **ב) כל כלי מתכות שיש לו שם בפני עצמו**, שמברייתו ונכר ומיוחד בשמו, **טמא**, אפילו אין לו בית קבול, **חוץ מן הדלת** של ברזל מפני שמתחברת לקרקע, **ומן הנגר**, יתד של ברזל שנענע ראשו אחד בקרקע וראשו השני בדלת. וי"ש שפשוש עמוד שמברייתו את הדלת מן הקצה אל הקצה, **ומן המנעול**, כל דבר שנועלין בו הדלת, **והפותח השתי הציר**, כמין כוס קטן של ברזל קבוע בארץ וציר הדלת סובב עליו שיהא לו לפתח ולנעל. **והציר** שהדלת סומכת עליו, **והקורה**, בתפארת ישראל פרש שהוא ברזל כמין קורנס שקבועו בדלת לנעל בו את הדלת, וכן נמצאה גרסה בדפיסות אחרים "והקורא" שקוראין בה לפתח הדלת, **והצוור**, שכל אלו **שנעשו** מיחדין **לקרקע** לשמשמש בו בקרקע, וכל המחבר לקרקע בקרקע, ואינו מקבל טמאה. **ג) כל כלי מתכות** בריש פרק ד מכלים "ואפילו קדם שיקבעו". **ג) הנעשה כלים מן הנעשת**, שתיכה של ברזל שמוציאין אותה עד כמין עוגה, **ומן הנחרת** לאחר שמתיכין הברזל עושין אותה עגל כמין עוגה, **ומן הסובב של גלגל** שהגלגל של נעלות הוא עשוי לו סביבו טוס של ברזל שלא ישבר בסלעים ובטרשין, **ומן המטשין** של ברזל, **ומן הצפוין**, לוחות שמחפין בהן הכלים, **מכני כלים**, והוא כמין כיסוי לכלים, **מאנאני כלים**, פרוש אזני הכלים שאינו כמין הכלי, והרע"ב גריס הוגבי כלים, כמין עגול שבכיבות שפת הכלים, **מאזני כלים**, בית יד שאוחזין בו הכלי, **מן המשולת**, ממה שנשתייר מן הכלי לאחר שנעשה כשרדיה הכלי בקורקע שהשולות הכלי, **ומן הגרודות**, ומן הגרודות שנשתייר מן הכלי בשעת עשיה, **כל אלו טהורין**, דלא חיישינן שמא יטמא מכלי כלי מתכות הם ונלמוד כלי מתכות. **רבי יוחנן בן נורי אומר**, **מן הקצוות**, שקצץ כלים לתחיכות, כלים הנעשין מאותן תחיכות כלים, לא חזרו לטמאתן הישנה. דבתו"ס מפרש טעמא דרבי יוחנן בן נורי דסברא ליה דכל הנזרה הוא שמא לא יקבנו בכדי שהרתו, אבל בנוגע שמשבר הכלי לתחיכות, לא חישינן. עוד אמרה המשנה, אם נעשה כלים - אפילו שאינו יודע שנעשו מכלים טמאים - **משברי כלים, ומן הגרוסות**, כלים שנשתברו מחמת תשמישן והם קטנים משברי כלים, **ומן**

פרק יא א כתוב בתורה (במדבר לא, כ) "וכל בגד וכל כלי עור וכל מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו". ומדרגינן מוקל מעשה עזים כלי עצם. והקשו כלן לשקר, מה שק משלטל מלא ורקן מא קר שמטלטל מלא ורקן, ולכך פשוטיהן טהורין. והינו לשקר, **נשברו, טהרו. חזר ונעשה מהן כלי, חזרו לטמאתן הישנה**, דחכמים גזרו על כלי מתכות שלא יקבל טמאה, ונעשה מהן כלים, שיחזרו לטמאתן גזרה שמא יאמר כשם שמיכרתן מטהרתן ואין צריכין הערב שמש, כך טבילתן מטהרתן ואין צריכין הערב שמש, ואתו למעבד תרומה וקדשים בכלים שלא הערב שמשן, ולמה לא גזרו שיצטרכו הערב שמש, כי שמא יטמאו בטמאת מת ואינו צריכין הזאה שלישי ושביעי. **רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא לכל טמאה אמרו** שחזרו לטמאתן הישנה, **אלא לטמאת הנפש**, דקבר הטעם שגזרו על כלי מתכות, כדי שלא תשתכח תורת מי חטאת, שאין לך אדם שממתין שבעה ימים אלא שוכרן מיד רושה אותן חדשים, ולכך לא גזרו אלא בטמאת הנפש בלבד. **ב) כל כלי מתכות שיש לו שם בפני עצמו**, שמברייתו ונכר ומיוחד בשמו, **טמא**, אפילו אין לו בית קבול, **חוץ מן הדלת** של ברזל מפני שמתחברת לקרקע, **ומן הנגר**, יתד של ברזל שנענע ראשו אחד בקרקע וראשו השני בדלת. וי"ש שפשוש עמוד שמברייתו את הדלת מן הקצה אל הקצה, **ומן המנעול**, כל דבר שנועלין בו הדלת, **והפותח השתי הציר**, כמין כוס קטן של ברזל קבוע בארץ וציר הדלת סובב עליו לפתח ולנעל. **והציר** שהדלת סומכת עליו, **והקורה**, בתפארת ישראל פרש שהוא ברזל כמין קורנס שקבועו בדלת לנעל בו את הדלת, וכן נמצאה גרסה בדפיסות אחרים "והקורא" שקוראין בה לפתח הדלת, **והצוור**, שכל אלו **שנעשו** מיחדין **לקרקע** לשמשמש בו בקרקע, וכל המחבר לקרקע בקרקע, ואינו מקבל טמאה. **ג) הנעשה כלים מן הנעשת**, שתיכה של ברזל שמוציאין אותה עד כמין עוגה, **ומן הנחרת** לאחר שמתיכין הברזל עושין אותה עגל כמין עוגה, **ומן הסובב של גלגל** שהגלגל של נעלות הוא עשוי לו סביבו טוס של ברזל שלא ישבר בסלעים ובטרשין, **ומן המטשין** של ברזל, **ומן הצפוין**, לוחות שמחפין בהן הכלים, **מכני כלים**, והוא כמין כיסוי לכלים, **מאנאני כלים**, פרוש אזני הכלים שאינו כמין הכלי, והרע"ב גריס הוגבי כלים, כמין עגול שבכיבות שפת הכלים, **מאזני כלים**, בית יד שאוחזין בו הכלי, **מן המשולת**, ממה שנשתייר מן הכלי לאחר שנעשה כשרדיה הכלי בקורקע שהשולות הכלי, **ומן הגרודות**, ומן הגרודות שנשתייר מן הכלי בשעת עשיה, **כל אלו טהורין**, דלא חיישינן שמא יטמא מכלי כלי מתכות הם ונלמוד כלי מתכות. **רבי יוחנן בן נורי אומר**, **מן הקצוות**, שקצץ כלים לתחיכות, כלים הנעשין מאותן תחיכות כלים, לא חזרו לטמאתן הישנה. דבתו"ס מפרש טעמא דרבי יוחנן בן נורי דסברא ליה דכל הנזרה הוא שמא לא יקבנו בכדי שהרתו, אבל בנוגע שמשבר הכלי לתחיכות, לא חישינן. עוד אמרה המשנה, אם נעשה כלים - אפילו שאינו יודע שנעשו מכלים טמאים - **משברי כלים, ומן הגרוסות**, כלים שנשתברו מחמת תשמישן והם קטנים משברי כלים, **ומן**

המסמרות, שידוע שנעשו מכלים טמאין הכלים הנעשין מהם, **דתישין** שמא מכלים טמאים באו. אבל עשה כלים **מן המסמרות**, שאין ידוע שם נעשו מכלים או מן העשבים, **בית שמאי מטמאין** בזדונן הני אינו כלים שבאו מכלים, גם טמאים, **ובית הלל מטהרין**, דסבר לא בזדונן, אלא אתקשא בית שמאי מודו.

פרק יא א כלי מתכות, בשוטיהן ומקבליהן טמאין. נשברו, **טהרו**. חזר ונעשה מהן **כלי, חזרו לטמאתן הישנה**, דחכמים גזרו על כלי מתכות שלא יקבל טמאה, ונעשה מהן כלים, שיחזרו לטמאתן גזרה שמא יאמר כשם שמיכרתן מטהרתן ואין צריכין הערב שמש, כך טבילתן מטהרתן ואין צריכין הערב שמש, ואתו למעבד תרומה וקדשים בכלים שלא הערב שמשן, ולמה לא גזרו שיצטרכו הערב שמש, כי שמא יטמאו בטמאת מת ואינו צריכין הזאה שלישי ושביעי. **רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא לכל טמאה אמרו** שחזרו לטמאתן הישנה, **אלא לטמאת הנפש**, דקבר הטעם שגזרו על כלי מתכות, כדי שלא תשתכח תורת מי חטאת, שאין לך אדם שממתין שבעה ימים אלא שוכרן מיד רושה אותן חדשים, ולכך לא גזרו אלא בטמאת הנפש בלבד. **ב) כל כלי מתכות שיש לו שם בפני עצמו**, שמברייתו ונכר ומיוחד בשמו, **טמא**, אפילו אין לו בית קבול, **חוץ מן הדלת** של ברזל מפני שמתחברת לקרקע, **ומן הנגר**, יתד של ברזל שנענע ראשו אחד בקרקע וראשו השני בדלת. וי"ש שפשוש עמוד שמברייתו את הדלת מן הקצה אל הקצה, **ומן המנעול**, כל דבר שנועלין בו הדלת, **והפותח השתי הציר**, כמין כוס קטן של ברזל קבוע בארץ וציר הדלת סובב עליו לפתח ולנעל. **והציר** שהדלת סומכת עליו, **והקורה**, בתפארת ישראל פרש שהוא ברזל כמין קורנס שקבועו בדלת לנעל בו את הדלת, וכן נמצאה גרסה בדפיסות אחרים "והקורא" שקוראין בה לפתח הדלת, **והצוור**, שכל אלו **שנעשו** מיחדין **לקרקע** לשמשמש בו בקרקע, וכל המחבר לקרקע בקרקע, ואינו מקבל טמאה. **ג) הנעשה כלים מן הנעשת**, שתיכה של ברזל שמוציאין אותה עד כמין עוגה, **ומן הנחרת** לאחר שמתיכין הברזל עושין אותה עגל כמין עוגה, **ומן הסובב של גלגל** שהגלגל של נעלות הוא עשוי לו סביבו טוס של ברזל שלא ישבר בסלעים ובטרשין, **ומן המטשין** של ברזל, **ומן הצפוין**, לוחות שמחפין בהן הכלים, **מכני כלים**, והוא כמין כיסוי לכלים, **מאנאני כלים**, פרוש אזני הכלים שאינו כמין הכלי, והרע"ב גריס הוגבי כלים, כמין עגול שבכיבות שפת הכלים, **מאזני כלים**, בית יד שאוחזין בו הכלי, **מן המשולת**, ממה שנשתייר מן הכלי לאחר שנעשה כשרדיה הכלי בקורקע שהשולות הכלי, **ומן הגרודות**, ומן הגרודות שנשתייר מן הכלי בשעת עשיה, **כל אלו טהורין**, דלא חיישינן שמא יטמא מכלי כלי מתכות הם ונלמוד כלי מתכות. **רבי יוחנן בן נורי אומר**, **מן הקצוות**, שקצץ כלים לתחיכות, כלים הנעשין מאותן תחיכות כלים, לא חזרו לטמאתן הישנה. דבתו"ס מפרש טעמא דרבי יוחנן בן נורי דסברא ליה דכל הנזרה הוא שמא לא יקבנו בכדי שהרתו, אבל בנוגע שמשבר הכלי לתחיכות, לא חישינן. עוד אמרה המשנה, אם נעשה כלים - אפילו שאינו יודע שנעשו מכלים טמאים - **משברי כלים, ומן הגרוסות**, כלים שנשתברו מחמת תשמישן והם קטנים משברי כלים, **ומן**

הכלים, ומטלטלת בחצר, ושמא אתי לאשמועינן האי תנא דהא דאמרינן לעיל קלוסקטרא טמאה, לאו דברי הכל היא אלא דעת רבי טרפון, דלרבי יהושע טהורה כי היכי דלא מטאי ליה דלא לענין שבת, קר לא הוי כלי לענין טמאה. מתא דרסו ופרומביא אחד הם, ונקרב נקרא הברזל הנכנס בפי הבהמה, והלחיים שמחברים בו כמין שני טסין מצוירים. **ה) עקרב של פרמביא, טמאה, לחיים, טהורין.** דתכשיט היא לבהמה, ותכשיטי בהמה כלים אינם מקבלים טמאה. **רבי אליעזר אומר אין טמא אלא לחיים. וחכמים אומרים אין טמא אלא עקרב, ובשעת חבורן**, כשמחברין העקרב והלחיים, **הכל טמא.** דיכל המחבר לטמא **ו פיקה** (תפארת ישראל). **ו) פיקה של מתכת.** הוא כמין כדור קטן נקוב באמצע ששמין הנשים בראש הפלך ששוות בו כדי שיכבד, **רבי עקיבא מטמא, דכלי** מתכות שיש לו שם בפני עצמו דמשמע דמטמה. **ז. וחכמים מטהרין**, דאין לו שם בפני עצמו, דיקרא פיקה לא כתיב אלא שאר דבר שמשמשת בו, ואפילו אמור אדם הפיקה לא יבין לאיזה דבר הוא, **ומצפה.** הפיקה של עץ מצפה מתכות טמאה, אף על פי כן הרי היא **טהורה**, דבתר עקר אזלינן והעקר הוא מעץ. **הכוש** שלה שהדשנים טוות בו, **והאימה**, מקל ארוך שהנשים מורכות בו את הצמר בשעה שטוות, **והמקל**, של מתכות שהאדם דולה בו את בהבמה. הוי כמשמש אדם, **וסימפוניה**, מין כלי זמר, **וחליל של מתכות**, כלי אוזן מתכות. **ומצפון טהורין**, הם כמין שני מצפון נחשת טמא, **טהורין**, דבתר עקר אזלינן ולא חשיב כבית קבול אפילו הוא חלול, כיון שאינו עשוי לקבל. **סמפוניה**, **אם יש בה בית קבול כנפים**, כלים דקים שנותנים בתוך הסמפוניה שמסקיעים לשמיע הקול, ואם שנו בתוך הסמפוניה כמין קבול לכנפים הלאל, **בין קר ובין חם**, אפילו הוא מעץ, **טמאה**, כיון שיש לה בית קבול.